DAV PS, HUDCO, Bhilai

बहुविकल्पात्मकाः , लघूत्तरात्मकाः

1 **यथा समयं** विद्यालयम् आगच्छ।
क समये अनतिक्रम्य ख समयम् अनतिक्रम्य ग समयः अनतिक्रम्य घ समयस्य अनतिक्रम्य
2 अस्मिन् विद्यालये **प्रत्येकम्** छात्रः परिश्रमी अस्ति ।
क एकम्–एकम् ख एके – एके ग एकस्मिन्–एकस्मिन् घ एकः च एकः च
3 **रमा च सीता च** पठतः ।
क रमा सीताः ख रमासीतौ ग रमासीते घ रमासीता
4 यदि अहं **कृष्णः वर्णः यस्य सः** तर्हि श्रीरामस्य वर्णः कीदृशः ?
क कृष्णवर्णं ख कृष्णवर्णः ग कृष्णवणाःघ कृष्णा वर्णाः
5 कः **शास्त्रपारंगतः** आसीत्?
क शास्त्रात् पारंगतः ख शास्त्राय पारंगतः ग शास्त्रेषु पारंगतः घ शास्त्रंगतः
6 **शुद्धम्** पवनः वहति ।
क शुद्धा ख शुद्धः ग शुद्धेः घ शुद्धम्
7 अहं प्रतिदिनं मातापितरौ **प्रणमति।**
क प्रणमतः ख प्रणमन्ति ग प्रणमामि घ प्रणमामः
8 वृक्षे **चत्वारि** खगाः सन्ति।
क चतुरः ख चत्वारि ग चत्वारः घ चतस्त्रः
9 रामः मम **मित्रः** अस्ति ।
क मित्रे ख मित्रा ग मित्रम् घ मित्रौ
10 सा कन्या **आयुष्मान्** भवतु ।
क आयुष्मत् ख आयुष्मन् ग आयुष्मती घ आयुष्मतः
11 अन्योऽपि **बुद्धिमान्**———लोके।
क बुद्धि+ त्व ख बुद्धि+ मतुप् ग बुद्धि+ तुमुन् घ बुद्धि+ क्त्वा
12 मनुष्यः **समाज+ठक्**———प्राणी अस्ति।
क सामाजिकी ख समाजिकी ग समाजिकः घ सामाजिकः
13 सा तु स्वभावेन अतीव **————सरल+ टाप्** अपि अस्ति।
क सरलता ख सरला ग सरलता घ सरलताप्
14 पृथिव्याः **गुरुत्वं** ———सर्वे जानन्ति।
क गुरु+ त्व ख गुरु+त्वं ग गुरु+ तवं घ गृरु+ त्तव
15 **मित्र+ तल्** ———न कुर्वन्ति।
क मित्रतां ख मित्रता ग मित्रतया घ मित्रताल
16 **नीरोगः** ———जनः सुखी भवन्ति।
17 कोकिलः **पं + चमे** स्वरे गायति।
18 सः **तरुच्छायायाम्** पठति।
19 मानी **मानम्+ न** त्यजति।
20 वानराः सर्वत्र **वृक्षेऽपि**———कूर्दन्ति।
21 ———सः न आगमिष्यति।
22 ———वने पशुमहोत्सवः अस्ति।
23 अहम् ————देवालयम् अगच्छम्।
24 भवान् पुस्तकं ———क्रीतवान्।
25 कच्छपः ———चलति।
मंजूषा–शनैः, श्वः , कुतः , ह्यः , अद्य ।

अनुवाद लेखनम्

1 वे सब देवालय को गए।
2 देव सदैव उपकार करते हैं।
3 राम रावण का युद्ध असत्य पर सत्य की विजय था।
4 परिश्रमी छात्र ही सफलता प्राप्त करते हैं।
5 ईश्वर सदा कर्मशीलों के साथ होते हैं।
6 तुम यहां क्यों आए हो ?
7 श्रेष्ठ अध्यापक सदा छात्रों का हित करते हैं।
8 मोहन अब कहां जाएगा?
9 कर्ण दुर्योधन का मित्र था।
10 श्रीकृष्ण ने अर्जुन को गीता का ज्ञान दिया था।
11 उद्यान में प्रकृति का मनमोहक दृश्य है।
12 कल बच्चे भ्रमण केलिए देवघर जाएंगे।
13 क्या मैं श्लोक बोलूं ?
14 हम सब कल यज्ञ करेंगे।
15 तुम कहां से आ रहे हो?

DAV PUBLIC SCHOOL , GEVRA PROJECT

Class : X **Question Bank 2019-20** **SANSKRIT**

---

1. ' निर्मलं जलं ' अत्र विषेषण पदं किम् ?
2. '' बहिरन्तर्जगति '' अस्म पदस्य संधि विच्छेदं लिख ?

3. '' सचकम् '' पदस्य समास विग्रहं लिखत ।
4. कवि : कुत्र सञ्चरणं कर्तुम् इच्छति ?
5. ' रोगाः ' पदस्य पर्याय पद किम् ? अनुवाद – संस्कृते लिख

अनुवाद – संस्कृते लिख

6. सैनिक देष की रक्षा करते हैं ।
7. माता भोजन पकाती है ।
8. नहर का पानी गंगा में जा रहा है ।
9. नदी जल देती है।
10. साधु हमें उपदेष देते हैं।

अषुद्धि संषोधनं कुरू

11. <u>माम्</u> कुतुबमीनारं रोचते ।
12. स : <u>पितुः</u> सह आपणं गच्छति ।
13. राकेषस्य मित्रद्वयम् <u>स्तः</u> ।
14. वयम् भारतीयाः <u>सन्ति</u> ।
15. माता <u>पुत्रम्</u> फलम् यच्छति ।

प्रकृति प्रत्ययं संयोज्य विभोज्यं लिख

16. सः ———————— पत्रिकाम् पठति। (सप्ताह + ठंक्)
17. अत्र सर्वेषाम ——————— शुभकामना अस्ति । (हद + ठंक्)
18. विद्वांसः एव ——————— मन्यन्ते । (नेत्र + मतुप्)
19. अत्र सर्वेषांम ———— + ———— महत्त्वम् अस्ति ।
20. जन + तल ————————— जागरूका भवेत ।

वाच्य परिवर्तन कुरू

21. माता भक्षितवती ।
22. लता संध्यां करोति ।
23. त्वया कुत्र गत्यते ।
24. अहम् गुरूकुले षिक्षाम् गृहीतवाम् ।
25. सातया नतम् ।

समास विग्रहं कृत्वा लिख

26. त्वम् यथाषक्तिं कार्य कुरू।
27. रामः भ्रमणाय उपवनं गच्छति ।
28. सज्जनाः परोपकाराय जीवन्ति ।
29. सः पाणिपादम् प्रक्षाल्य भोजनं करोति ।
30. सैनिका : देषरक्षाम् कुर्वन्ति ।
31. अहम् हरिम् वन्दे ।
32. उद्याने जर्नाः इतिस्ततः भ्रमन्ति ।
33. काष्ठात् अग्निर्जवलति।
34. सहसा कष्चित् बालिकः आगच्छति ।
35. मनुयः तपोवने भ्रमन्ति ।
36. गात्रं .... प्रसन्नः ।
37. जरा................. अद्भुता ।
38. दृष्ट्वा................. वार्धवयम् ।
39. विचिडग.....................शरीरम् ।
40. मुदितः............. विलोक्य ।

....

DAV PS, Chhal

Sanskrit (122)

प्रश्न 1) अधोलिखित प्रश्नानाम् उन्तराणि एक पदेन लिखन्तु

(1) विदूषकेन सह कौ प्रविशतः ?

(क) रामौ (ख) लवकुशै (ग) उभौ (घ) बालौ

(2) सिंहासनस्थः कः अस्ति ?

(क) रामः (ख) लक्ष्मणः (ग) जनकः (घ) भरतः

(3) केन नरः स्वस्थः भवति ?

(क) जागरणेन (ख) क्रीडनेन (ग) त्यायामेन (घ) वयेन

(4) कः वने वसति ?

(क) खगः (ख) बालः (ग) अश्वः (घ) कच्छपः

(5) वयाघ्रः केन सह काननं ययौ ?

(क) खगेन (ख) श्रृगालेन (ग) बालेन (घ) मयूरेण

(6) का बुद्धि मती आसीत ?

(क) भामिनी (ख) कामिनी (ग) जागरणी (घ) काननी

(7) कविः कुत्र संचरणम् कर्तुम कथयति ?

(क) वने (ख) ग्रामे (ग) एकान्ते (घ) गृहे

(8) कः क्षेत्रे पपात् ?

(क) खगः (ख) गजः (ग) व्याघ्रः (घ) वृषभः

(9) केन सभः बन्धुः न अस्ति ?

(क) आलस्येन (ख) उधमेन (ग) भ्रमणेन (घ) शयनेन

(10) एकः वानरः कस्य पुच्छं धुनोति ?

(क) श्रृगालस्य (ख) गजस्य (ग) सिंहस्थ (घ) मयूरस्य

प्रश्न 2) अधोलिखित रिक्त स्थानानि मंजूषायां प्रदतैः (10)

उचितैः अव्यय पदैः पूरयित्वा लिखत –

(श्वः, यत्, ह्य, मा, कदा, बहिः, मा, किमर्थम्, यावत्, कुतः)

(1) सः ——————————गन्तुम् इच्छति ?

(2) अत्र——————————लिख।

(3) ताः ————————क्रीडां द्रष्टुम् अगच्छन्।

(4) सर्वे————————एकं लेखं लेखिष्यन्ति।

(5) सा कथयति——————————अहं गन्तुम् न इच्छामि।

(6) सः——————————वाराणसीं गमिष्यति।

(7) त्वम्————————समागतोऽसि।

(8) ग्रामात्————————एकं सुन्दरम् उद्यानम् अस्ति।

(9) ——————————परोपकारः क्रियते तावत् शरीरस्य उपयोगः।

(10) ध्वनिं————————कुरू।

प्रश्न (3) अधोलिखित शब्दानाम् अथैः सह मेलनं कुरूत् (8)

शब्दाः	अर्थाः
(1) विपन्नम्	उत्त्तं करोति
(2) दुर्वार	प्रकटयन्तः
(3) जनयति	विपत्तियुक्तं
(4) क्वथयति	दुःखेन निवारयितुं योग्यम्
(5) उदरे	उत्पन्नं करोति
(6) उद्गिरन्तः	संग्रहणीयम्
(7) उपशमनस्य	कुक्षौ
(8) पुंजीकरणीयम्	शान्तेः

प्रश्न (4) रेखांकित पदानां प्रसङ्गानुसारं शुद्धं अर्थं चित्वा लिखत (4)

(1) नरः आत्मनः श्रेयः प्रभूतानि सुखानि इच्छति।

(क) सुन्दराणि (ख) बहूनि (ग) कथितानि (घ) प्रस्तुतानि

(2) मूर्ख जनः पक्वं फलं त्यक्त्वा अपक्वं एव भुङ्क्ते।

(क) क्षिपति (ख) पचति (ग) खादति (घ) पश्यति

(3) धर्मप्रदां वाचं त्यक्त्वा परूषां न अभ्युदीरयेत्।

(क) कठोरम् (ख) सरसाम् (ग) मधुरम् (घ) सुन्दराम्

(4) चित्ते वाचि च सर्वदा अवक्रता भवेद्।

(क) चक्रता (ख) सुगमता (ग) कटुता (घ) सरलता

प्रश्न (5) रेखांकितवाक्येषु रेखांकितपदानां समुचितं सन्धिं विच्छेदं वा प्रदत्त विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – (4)

(1) प्रथमं मम प्रश्नस्य + उत्तरं देहि।

(क) प्रश्नोत्तरम् (ख) प्रश्नस्योत्तरम्

(ग) प्रश्नस्युत्तरम्! (घ) प्रश्नास्यौत्तरम्

(2) एषा धेनुः+धावति।

(क) धेनूधावति (ख) धेनोधावति

(ग) धेनुर्धावति (घ) धेनुष्धावति

(3) रावणस्तु जगच्छत्रुः आसीत्।

(क) जगत् + शत्रुः (ख) जगच + शत्रुः

(ग) जगति + शत्रुः (घ) जागत् + शत्रुः

(4) सर्वस्तरतु दुर्गाणि।

(क) सर्वः + तरतु (ख) सर्व + तरतु

(ग) सवर्स + तरतु (घ) सर्व + स्तरतु

प्रश्न (6) अधोलिखित वाक्यानां संशोधनं कृत्वा लिखत – (4)

(1) ते बालिकाः कुत्र गमिष्यन्ति।

(क) बालिके (ख) बाले (ग) बालकाः (घ) बालकौ

(2) यूयं व्यर्थं न वदावः।

(क) वदथ (ख) वदथः (ग) वदन्ति (घ) वदामः

(3) किं त्वं श्वः गच्छसि।

(क) गमिष्यति (ख) अगच्छः (ग) गमिष्यसि (घ) गच्छ

(4) द्वे छात्रे अत्र पठन्ति।

(क) पठति (ख) पठतः (ग) पठथः (घ) पठथ

Subject : Date :

CLASS - X - Sanskrit

प्रश्न 1- लघुउत्तरात्मक प्रश्ना: -

प्रश्न मार्गे सा कम् अपश्यत् ?
(भल्लुकम्, सिंहम्, व्याघ्रम्, उलूकम्)

प्र.2 बुद्धिमती कया पुत्रौ प्रहृतवती ?
(चपेटेन, हस्तेन, चपेटया, लेगुडेन)

प्र.3 कया विना जीवनं व्यर्थम् ?
(धनेन, विद्यया, पुस्तकया, लेखन्या)

प्र.4 वसन्तस्य गुणं कः जानाति ?
(काकः, पिकः, उलूकः, मयूरः)

प्र.5 नराणां प्रथमः शत्रुः कः ?
(विद्या, क्रोधः, धनम्, आलस्यम्)

प्र.6 काकः कस्य सन्ततिं पालयति ?
(मयूरस्य, पिकस्य, बकस्य, उलूकस्य)

प्र.7 अहिभुक् कः कथ्यते ?
(बकः, मयूरः, पिकः, काकः)

प्र.8 कस्य नृत्यं प्रकृतेः आराधना ?
(बकस्य, मयूरस्य, हंसस्य, पिकस्य)

प्र.9 कः परभृत कथ्यते ?
(मयूरः, पिकः, काकः, उलूकः)

(1)

Subject : Date :

प्र.10 'गजः' पदस्य पर्यायपदं लिखत्र किम् ?
(सिंहः, व्याघ्रः, हस्ती, चित्रकः)

प्र.11 पिता बाल्ये विद्याधनं कस्मै यच्छति ?
(पुत्राय, भ्रातृजाय, अनुजाय, भ्रात्रे)

प्र.12 अस्मिन् संसारे चक्षुष्मन्तः के कथिताः ?
(मूढाः, विद्वान्सः, विवेकहीनाः, धूर्तः)

प्र.13 कः सभायाम् अकातरः भवति ?
(नृपः, मन्त्री, सेवकः, धावकः)

प्र.14 पिता पुत्राय बाल्ये किं यच्छति ?
(धनम्, विद्याधनम्, अवगुणम्, भोजनम्)

प्र.15 तृणानां केन सह विरोधः भवति ?
(वायुना, अग्निना, जलेन, गुणेन)

प्र.16 वाचि किं भवेत ?
(कठिनता, अवक्रता, धृष्टता, धूर्तता)

प्र.17 प्रथमः धर्मः कः ?
(दुर्विचारः, सदाचारः, व्यभिचारः, कदाचारः

प्र.18 कृतज्ञता इति पदस्य विलोम पदं किम् ?
(कृतघ्नता, कातरता, कृपणता, सरलता

(2)

Subject : Date :

प्र.19) 'क्रोधः' इति पदस्य पर्याय पदं किम् ?
(कल्याणम्, वदनम्, नयनम्, अशुभम्)

प्र.20) केषाम् एकरूपता भवति ?
(महताम्, दुर्जनानाम्, मूर्खानाम्, दुष्टानाम्

प्र.21 मानवता एव मानवस्य भूषणम् अस्ति अत्र
(मानव+त्व, मानव+तल्, मानव+टाप्, मानव+ता)
अत्र मानवता इति पदे कः प्रत्ययः ?

प्र.22 देवत्वम् - इति पदे कः प्रत्ययः ?
(देव+तल्, देव+त्व, देव+ता, देवत्व+म
(त्व, तल्, ता, त्वम्)

प्र.23. पुरा गार्गी नाम एका विदुषी आसीत
अत्र विदुषी इति पदे कः प्रत्ययः ?
(विद्वस्+ङीप्, विदुष+ङीप्, विद्वान्+ङी, विदुषी+ङीप्
(टाप्, ङीप्, इन्, ई)

प्र.24 यथासमयम् - इति पदस्य समासविग्रह किम् ?
(समयः अनतिक्रम्य, समयम् अनतिक्रमः, समयम् - अनतिक्रम्य, समयम् अतिक्रम्य)

प्र.25 पिकः च काकः च - अत्र समस्त पदं किम् ?
(पिककाकः, पिककाकौ, पिकःकाकः, पिकौकाकौ)

प्र.26 पञ्चपात्रम् - इति पदस्य समासविग्रहः किम् ?
(पञ्चपात्राणाम्, समाहारः, पञ्चभ्यः पात्रेभ्यः समाहारः, पञ्चानां पात्राणां समाहारः, पञ्चपात्र समाहारः

(3)

Subject : Date :

प्र.27 'षण्मासाः' इति पदस्य सन्धि विच्छेदः किम् ?
(षट्+मासाः, षाज्+मासाः, षड्+मासाः, षन्+मासाः

प्र.28 अनु+छेद इति पदस्य सन्धि पदं किम् ?
(अनुछेदम्, अनुच्छेदम्, अनुच्छेदः, अनच्छेदः)

प्र.29 सर्वस्तरतु - इति पदस्य सन्धि विच्छेद किम् ?
(सर्वः+तरतु, सर्वस्+तरतु, सर्व+तरतु, सर्वः+तरतु

प्र.30 सृष्टिः+एषा इति पदस्य सन्धि पदं किम् ?
(सृष्टिरेषा, सृष्टिएषा, सृष्टिःएषा, सृष्टिरषा)

प्र.31 कदापि अनृतम् इति पदस्य समास विग्रह किम् ?
(न अनृतम्, अन् ऋतम्, न ऋतम्, न अनृतम्)

प्र.32 धर्मे मतिः यस्य सः - अस्य पदस्य समस्त पदं किम् ?
(धर्मेमतिः, धर्ममतिः, धर्मीमतिः, धर्ममतिः)

प्र.33 त्वया सह के गच्छति अत्र गच्छति इति शुद्ध पदं किम् ?
(गच्छामः, गच्छतः, गच्छन्ति, गच्छसि)

प्र.34 भवान् गृहे गच्छन्तु - अस्मिन् वाक्ये भवान् पदस्य शुद्ध पदं किम् भविष्यति ?
(भवन्तः, भवन्तः, भवन्तम्, भवतः)

(4)

Subject : Date :

35) त्वम् मम मित्रम् असि – अस्मिन् वाक्ये अस्ति इति पदस्य शुद्ध पद किम् भविष्यति ?
(आसन् , अस्मि, असि , आसीत्)

36) —— मम जन्मदिवसः आसीत् ।
(श्वः, ह्यः, अधुना , एकदा)

37) अहं प्रातः —— वादने (4:00) उत्तिष्ठामि ।
(चत्वारि वादने, चतुर् वादने, चतस्रः वादने, चत्वारवादने)

38) —— हरिश्चन्द्रः नाम नृपः बभूव ।
(श्वः, ह्यः, एकदा, पुरा)

39) छात्रः —— (7:30) वादने विद्यालयं गच्छति ।
(सप्तवादने , सार्धसप्तवादने , पादोन सप्तवादने , सपादसप्तवादने)

40) ग्रामात् —— उद्यानम् अस्ति ।
(अत्र, तत्र, बहिः , इतस्ततः)

Anand

(5)

Subject : Date :

कक्षा – दसमी लघूत्तरात्मक प्रश्नानाम् उत्तरपत्रम्
विषय – संस्कृतम्

प्र.1- व्याघ्रम् , प्र.2- चपेटया, प्र.3- विद्यया
प्र.4- पिकः प्र.5- क्रोधः प्र.6- पिकस्य
प्र.7- मयूरः प्र.8- मयूरस्य प्र.9- पिकः
प्र.10- हस्ती- प्र.11- पुत्राय प्र.12- विद्वांसः
प्र.13- मन्त्री प्र.14- विद्याधनम् , प्र.15- अग्निना
प्र.16- अवक्रता प्र.17- सदाचारः प्र.18- कृतघ्नता
प्र.19- कल्याणम् प्र-20- महताम् प्र-21- मानव+तल्
प्र.22- देव+त्व प्र.23- डीप् प्रत्यय प्र.24- सम्यम् अतिक्रम्य ।
प्र.25- पिककाकौ, प्र.26- पञ्चानां पात्राणां समाहारः
प्र.27- षट्मासाः प्र.28- अनुच्छेदम् प्र.29- सर्वः+तरतु
प्र.30- शुद्धिरेषा प्र.31- न महतम् प्र.32- धर्ममतिः
प्र.33- गच्छन्ति प्र.34- भवन्तः प्र.35- असि
प्र.36- ह्यः प्र.37- चतुर्वादने प्र.38- एकदा
प्र.39- सार्धसप्तवादने प्र.40- बहिः

Anand

(6)

Monnet D.A.V.Public School, Naharpali, Raigarh(C.G)

QUESTIONS BANKSUB-SANSKRIT CLASS-10TH

(अनुपयुक्तव्याकरणम्)

प्र .1..अधोलिखिते”ु वाक्ये”ु रेखकिंतपदानां सन्धिं सन्धि विच्छेदं वा कुत्वा लिखत–

क. सुनीता पाठम् + पठति ख. व”र्षायां सः स्वच्छत्रं नयति। ग. प्रकृतिरेव ‘ारणमम् घ. तत्र एकः साधुः+गच्छति ।

प्र. 2. रेखकिंतपदानां ‘ुद्धं समासं विग्रहं वा विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत–

क. त्यागसमम् सुखं नास्ति। (त्यागस्य समम् , त्यागं समम् ,त्यागेन समम्)

ख. एतद् आचरणं साधुजनस्य रुपस्य योग्यम् नास्ति ।
(अनुरुपम् ,यथारुपम् ,प्रतिरुपम्)

ग. गृहगतः बालकः अतीव प्रासीदत् ।
(गृहे गतः , गृहम् गतः ,गुहस्य गतः)

घ. सः संस्कृते प्रवीणः वर्तते ।
(संस्कृतप्रवीणः , संस्कृतेप्रवीणः ,संस्कृतप्रवीणम्)

प्र.3. अधोलिखिते”ु रेखाकिंतपदे”ु प्रकृतिप्रत्ययान् विभज्य संयोज्य वा विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत–

क. देवत्वम् एव संसारे प्रति”ठति।
(देव+ त्व , देव+त्वम् , देव+तल्)

ख. अज+टाप् घासं चरति।
(अजाः, अजाम् ,अजः)

ग. बल+मतुप् हि आषा ।
(बलवति, बलमति, बलबती)

घ. दैहिकं सुखं त्यक्त्वा ईष्वरं भज।
(देह+इकम् ,देह+ ठक् ,देह+ इक)

प्र.4. वाच्यानुसारं प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितपदं चित्वा रिक्तस्थनानि पूरयत–

क. परोपकारी —— करोति ।

(परोपकारम् , परोपकारः ,   परोपकारम्)
ख. आचार्यैः ——— पाठ्यन्ते ।
(छात्रैः , छात्रः , छात्राः)
ग. छात्रैः ——— ।
(वदति ,उद्यते , वदन्ति)

प्र.5. राजेन्द्रः एकः अध्यापकः अस्ति । सः कतिवादने स्वकार्याणि करोति, इति अंकान् दृ”ट्वा संस्कृते समयं रिक्तस्थाने लिखत–
क. सः 5.30 ——उत्ति”ठति।
ख. पष्चात् सः 6.15 ———— स्नानं करोति ।
ग. सः 6.45 —— प्रातराषं करोति ।
घ. सः 2.00 ——— विद्यालयात् आगच्छति।

प्र.6. मंजू”ाातः उचितम् अव्ययपदं चित्वा अनुच्छेदं पूरयत–
मंजू”ाा–(कदापि, यदाकदा,इति, यत्रकुत्र, यावत्, कदापि)
ते जनाः एव धन्याः ये ———— निरुत्साहिताः न भवन्ति। ते अपि ———धन्याः। ये ————वृथा नवदन्ति। ते ——— गच्दन्ति तत्रैव साफल्यम् ——— न प्राप्नुवन्ति, अपितु——— अन्येभ्यः प्रकाषं अपि यछति।

प्र.7. प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचिपदम् चित्वा रेखंकिंतपदानि संषोध्य लिखत–
क. वयं ह्य विज्ञानं पठि”यामः । (अपठत् ,अपठन् ,अपठम्)
ख. ते ‘वः विद्यालयम् अगच्छन्। (गमि”यति,गमि”यन्ति ,गमि”यसि)
ग. हरिः गृहेण दूरं गच्छति। (गृहात् ,गृहस्य, गृहम्)

(पठित अवबोधनम्)

प्र. 1 अधोलिखितम् गद्याषं, पद्याषं, नाट्याषं पठित्वा प्रष्नानाम् उत्तराणि लिखत –

(अ)गद्याषः

भो वासव! पुत्रस्य देन्यं दृ”ट्वा अहं रोदिमि।सः दीनः इति जानन्नपि कृ”ाकः तं बहुधा पीडयति।सः कृच्छेण भारमुव्दहति। इतरमिव धूरं वोढुं न ‘ाक्नोति। एतत् भवान् पष्यति न। इति प्रत्यवोचत्।
’भद्रे’ नूनम्। सहस्राधिके”ु पुत्रे”ु सत्स्वपि तव अस्मिन एव एतादृषं वात्सल्यं कथम् ? इति इन्द्रेण पृ”टा सुरभिः प्रत्यवोचत्–

अ. एकपदेन उत्तरत –
1. सा पुत्रस्य किं दृ”ट्वा रोदिति ?
2. ऋ”ाभः कथं भारम् उद्वहति ?

ब. पूर्ण वाक्येन उत्तरत –
1. सुरभिः इन्द्राय किम् अवदत् ?

स. भाषिककार्यम –
1. ’कृ”ाकः’ इति कर्तृपदस्य कियापदं किम् ?
2. ’रोदिमि ’ इति कियापदस्य कर्तृपदं किम् ?
3. ’ काठिन्येन ’ इति पदस्य पर्यायपदं किं प्रयुक्तं ?

(ब)पद्यांषः

प्र.2. वयोबलषरीराणि देषकालषनानि च।
समीक्ष कुर्याद् व्यायममन्यथा रोगमाप्नुयात्।।

अ. एकपदेन उत्तरत –
1.व्यायामषीलः जनः ानि समीक्ष्य कुर्यात् ?
2. अन्यथा जनाः कम् आप्नुयात् ?

ब. पूर्ण वाक्येन उत्तरत –
1. व्यायामषीलः कदा रुग्णा न भवति ?

. स–भाषिककार्यम –
1.’भोजनानि ’इत्यर्थे किम् पदम् प्रयुक्तम् ?
2. ’कुर्याद् ’ इति कियापदस्य कर्तृपदं किम् ?
3. ’ आयु ’ इति पदस्य पर्यायपदं किं प्रयुक्तं ?

स– (नाट्यांषः)

प्र.3. (सिंहासनस्थः रामः। ततः प्रविषतः बिदू”ाकेनोपदिषमानमागौ तापसौ कुषलवौ)
बिदू”ाकः– इत इत आर्यौ ।
कुषलवौ– (रामः उपसृत्य प्रणम्य च) अपि कुषलः महाराजस्य।
रामः– यु”मद्दर्षनम् कुषलमिव। भवतोः किं वयमत्र कुषलप्रष्नस्य भाजनम् एव, न पुनरतिथिजनसमुचितस्य कण्ठाष्ले”ास्य।(परि”वज्य) अहो! हृदयग्राही स्पर्षः।
(आसनार्धमुपवेषयति)
उभै–राजासनं खल्वेतत्, न युक्तमध्यासितुम्।
रामः–सव्यवघानम् चरित्रलोपाय। तस्मादंकव्यवहितमध्यस्यतां सिंहासनम्।(अंमुपवेषति)
उभौ– (अनिच्छां नाटयतः) राजन्! टलमतिदाक्षिण्येन।
रामः–अलमतिषालीनतया।

अ. एकपदेन उत्तरत –
1. सिंहासने कः स्थः ?
2.कुषलवो कस्य समीपम् अगच्छताम् ?

ब. पूर्ण वाक्येन उत्तरत –
1.कयो स्पर्षः रामाय हृदययग्राही आसीत्?

स.भाषिककार्यम –
1.’पात्रम् ’इत्यर्थे किम् पदम् प्रयुक्तम् ?
2.संवादे ’कुषलव् ’ इत्यस्य पदस्य कः विपर्यय आगतः?

3. ' तापस कुषलवो' अत्र विषे''ाष्पदम् किम्?

प्र. 4. रेखकिंतपदानि आधृत्य प्रष्ननिर्माणं कुरुत–

क. पुरा त्वया महयम् व्याघ्रत्रयं दत्तम्।

ख. महानगरे''ाु वहनानाम् अन्ताः पंड्तयः धावन्ति।

ग. अरयः व्यायामिनं न अदयन्ति।

घ. महतामृ एकरुपतम् सम्पत्ता ेच विपत्तौ च भवति ।

प्र.5. मंजू''ाायाः सहायतायाः अन्वयं पूरयत–

मंजू''ाा– (अपगमे, कथम्, मनः, उद्दिष्य)

अन्वयः– यः निमित्तम्–––– प्रकुप्यति सः तस्य–––––– घ्रुवं प्रसीदति तस्य–––– अकारणव्दे''ा अस्ति तं जनः ––––––परितो''ायि''यति।

प्र.6.. अधोलिखितभवार्थ मंजू''ाातः उचितपदानि चित्वा पुरयत–

मंजू''ाा– (बुद्धिमान् ,भयातृ, उपयोगमृ, बुद्धेः)

भावार्थः– यथा सा रुपवती स्त्री–––– प्रभवेण व्याघ्रस्य–––– विमुक्ता अभवत् तथैव अस्मिन् संसारे यः––– भवति अर्थात् यः बुद्धेः करोति सः अपि महतो भयात् मुच्यते।

प्र.7.. अधेलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारं संयोज्य पुनः लिखत–

क. सिंहः क्रधेन गर्जति– अहं वनराजः अस्मि।

ख. बकः कथयति–अहम् अविचल ध्यानमग्नः अतः अहं योग्यः।

ग. वानरः कथयति– यतृ राजा तु रक्षकः भवति परं भवान् तु भक्षकः।

घ. सिंहस्य दुरवस्था दृ''ाट्वा सर्वे जीवाः हसन्ति।

ड. मयूरः कथयति– मम पिन्छानाम अपूर्व सौन्दर्यम् अतः अहमेव योग्यः।

च.पिकः कथयति– अहं मधुरभा''ाणी अतः अहमेव योग्यः।

छ. ततः काकः प्रवेषं कृत्वा कथयति :अहमेप योग्यः।

ज. गजः कथयति– अहं विषालकायः,बलषाली पराक्रमी च अतः अहं योग्यः अस्मि ।

प्र.8. उचितं मेलन कुरुत–

पदानि	पर्यायपदानि
वृथां	जानाति
वेत्ति	मैत्री
सख्यम्	व्यर्थम्

–––––––––000000–––––––––

उत्तराणि (व्याकरणम्)

प्र.1. क. पाठं पठति , ख. स्व+छत्रम् ,ग. प्रकृतिः ,घ. साधुर्गच्छति ।

प्र.2. क. त्यागेन समम् ,ख. अनुरुपमृ ,ग. गृहम् गतः, ग. संस्कृतप्रवीणः ।

प्र.3. क. देव+त्व ,ख. अजा, ग. बलवती ,घ. देह+ठक् ।

प्र.4. क. परोपकारम् ,ख. छात्राः ,ग. उद्यते ।

प्र.5. क. सार्घ पंचवादने ख. सपाद शट्वादने ,ग. पादोन सप्तवादने , घ. व्दि वादने।

प्र.6. कदापि, यदा–कदा , कदापि ,यत्र–कुत्र , इति ,यावत् ।

प्र.7.क. अपठाम ,ख. गमि''यन्ति , ग. गृहात् ।

पठित अवबोधनम्

प्र.1. (अ) 1. दैन्यम् 2. कृच्छेण

(ब)सुरभिः इन्द्राय अवदत्– '' भो वासव! अहं पुत्रस्य दैन्यं दृ''ट्वा रोदिमि। सः दीनः इति जानन्नपि कृ''ाकः तं बहुधा पीडयति।

(स) 1.पीडयति ,2. अहम् ,3. कृच्छेण ।

प्र.2. (अ) 1. अषनानि 2. रोगम्

(ब) यदा व्यायामषीलः वयोबलषरीराणि देषकालाषनानि च समीक्ष्य व्यायामं करोति तदा रुग्णः न भवति।

(स) 1.अषनानि, 2. जनः 3. वयः

प्र.3.. (अ) 1. रामः 2. रामस्य्

(ब) कुषलवयोः स्पर्षः रामाय हदयग्राही आसीत् । (स) 1. कुषलम् 2. भाजनम् 3. तापस ौ

प्र.4. क. केन, ख. के''ाु ,ग. कदा ।

प्र.5. उद्दिष्य , अपगमे ,मनः ,, कथम्,।

प्र.6. बुद्धेः, भयात् ,बुद्धिमान्, उपयोगः ।

प्र.7. 1–घ ,2–क ,3–ग, 4–,छ ,5–च ,6–ज ,7–ख ,8–ड.

प्र.8. मेलनम्–

वृथाम्	व्यर्थम्
वेत्ति	जानाति
सख्यम्	मैत्री

–––––––000000––––––

DAV PS, PANDAVPARA

OBJECTIVE TEPE QUESTIONS : 2019-20

CLASS – x

SUBJECT- SANSKRIT

समय

1. (7.45) .... वादने प्रातः वंदना ।
(अ.) पादोन सप्त (ब.) पादन सप्त
(स.) पादोन अष्ट (द.) पादहीनः अष्ट
2. (8.00) वादने वाद – विवाद प्रतियोगिता ।
(अ.) अष्टमः (ब.) अष्टः
(स.) अष्टम (द.) अष्ट
3. मेट्रो यानं (9.00) .... वादने शहादरा स्थाने तिष्ठति ।
(अ.) नव (ब.) नवः
(स.) नववादने (द.) नवम
4. एतत् (10.15) वादने कष्मीरी गेट स्थानं आगच्छति ।
(अ.) द”ावादने (ब.) द”ामार्धवादने
(स.) सपादद”ा (द.) आर्धद”ा
5. सायंकाले सः (7.30) वादने गृहं गच्छति ।
(अ.) सपादसप्त (ब.) सार्धसप्त
(स.) सप्त वादने (द.) सार्धसप्त वादने

प्रत्यय

6. अनेकानि (दृष्+ अनीयर्) स्थलानि अपि सन्ति ।
(क.) द”र्णीयानि (ख.) द”र्नीयानि
(ग.) द”र्नीयाः (घ.) द”र्नीय
7. वकः <u>क्रूरतया</u> मीनान् भक्षयति ।
(क.) क्रूर + तया (ख.) क्रूर् +क्त
(ग.) क्रूर + तर (घ.) क्रूर + तल्
8. एषा रमणीया सृष्टि कलहेन (दूषित + टाप) न कर्तव्या ।
(क.) दूषिता (ख.) दूषितः
(ग.) दूषिताः (घ.) दूषीतः
9. तौ मार्गे (क्रीडतः) बालकान् अवदताम् ।
(क.) क्रीड् +”ातृ (ख.) क्रीड् + अत्
(ग.) क्रीड् + क्त (घ.) क्रीड् +षत
10. सज्जनानाम् वाचि (मधुर + तल्) एव वर्तते ।
(क.) मधुरतल (ख.) मधुरता
(ग.) मधुरत (घ.) मधुरताल
11. सः शनैः – षनैः प्रभूतं धनं (अर्ज् +क्तवतु)
(क.) अर्जवत् (ख.) अर्जवान्
(ग.) अर्जीतवती (घ.) अर्जितवान्
12. सुवर्णकल”ां <u>(लभ् +”ानच</u>) सः प्रसन्नः अभवत् ।
(क.) लभमानं (ख.) लभमान्
(ग.) लभ्माना (घ.) लभमानः
13. (क्रोध + इन्) विवेकः न”यति ।
(क.) कोधी (ख.) कोधिनः
(ग.) कोधिनम् (घ.) कोधिन्
14. प्रषस्तमार्गः एव <u>अनुसरणीयः</u> ।
(क.) अनु + सृ+अनीयर् (ख.) अनुसार + णीयः
(ग.) अनु +सर +अनीयर् (घ.) अनुसर +नीय
15. <u>हनु + मतुपः</u> नमः ।
(क.) हनुमान् (ख.) हनुमताय
(ग.) हनुमते (घ.) हनुमतम्
16. <u>सप्ताह+ठक्</u> अवका”ाः रविवासरे भवति ।
(क.) साप्ताहिका (ख.) साप्ताहिकम्
(ग.) सप्ताहिक (घ.) साप्ताहिकः

सन्धि –

17. <u>कस्तावत</u> अस्य रचयिता ?
(क.) कस् +तावत् (ख.) कः +तावत्
(ग.) कस्त + आवत् (घ.) को + तावत्
18. अत्र <u>तपः+वने</u> सर्वे मलित्वा वसन्ति ।
(क.) तपवने (ख.) तपौवने
(ग.) तपस्वने (घ.) तपोवने
19. मञ्जूषायाः पदानि चित्वा एकं <u>अनु+छेदं</u> लिखत ।

(क.) अनुच्छेदं (ख.) अनुच्छेदः
(ग.) अनुछेदं (घ.) अनुछेदम्

20. चक्रस्य प्रत्येकं अरमपि उत्कीर्णम् ।
(क.) प्रति + कम् (ख.) प्राय + एकम्
(ग.) प्रति + एकं (घ.) प्रति +एकम्

21. हे भगवन् ! सर्वेभ्यः सन्मतिं देहि ।
(क.) सच् + मतिः (ख.) सत्+ मतिं
(ग.) सन् + मति (घ.) सच् + मतिं

22. मूर्खेण पुत्रेण कः + अर्थः ।
(क.) कोऽर्थः (ख.) कार्थः
(ग.) कोर्थ (घ.) कोअर्थ :

23. प्रथमं मम प्र''नस्य + उत्तरं देहि ।
(क.) प्र''नोत्तरम् (ख.) प्र''नस्योत्तरम्
(ग.) प्र''नस्युत्तरम् (घ.) प्र''नस्यौत्तरम्

24. एषा धेनुः + धावति ।
(क) धेनूधावति (ख.) धेनोधावति
(ग.) धेनुर्धावति (घ.) धेनुष्धावति ।

25. रावणस्तु जगच्छत्रुः आसीत् ।
(क) जगत् +षत्रुः (ख.) जगच् +षत्रु
(ग.) जगति + शत्रुः (घ.) जगत् + शत्रु

26. सर्वस्तरतु दुर्गाणि ।
(क) सर्वः+तरतु (ख.) सर्व + तरतु
(ग.) सर्वस् +तरतु (घ.) सर्व +स्तरतु

समास

27. स्वामी दयानन्दः महान ज्ञानी आसीत् ।
(क) महत्ज्ञानी (ख.) महाज्ञानी
(ग.) महज्ज्ञानी (घ.) महान् ज्ञानवान्

28. राजपुत्राः वानरयूथं भोज्यपदार्थैः पुष्टिं नयन्ति स्म ।
(क) भोज्येन पदार्थैः (ख.) भोज्यम् पदार्थैः
(ग.) भोज्यात् पदार्थैः (घ.) भोज्यैः पदार्थैः

29. युवकानां शताब्दी इयम् ।
(क) शती अब्दी (ख.) शतस्य अब्दानां समाहारः
(ग.) शतैः अब्दैः यावत् (घ.) शतम् अब्दाः

30. नास्ति विद्यासमं चक्षुः ।
(क) विद्या समं (ख.) विद्यया समं
(ग.) विद्या समं (घ.) विद्ययाः समं

31. वसिष्ठः च विष्वामित्रःच द्वौ प्रसिद्धौ आचार्यो आस्ताम्।
(क) वसिष्ठवि''वामित्राः (ख.) वसिष्ठवि''वामित्रः
(ग.) वसिष्ठवि''वामित्रौ (घ.) वसिष्ठवि''वामित्रम्

32. वीरजननी त्वं 'षोचितुम् नार्हसि ।
(क) वीरानाम् जननी (ख.) वीरस्य जननी
(ग.) वीर जननी (घ.) वीराणाम जननी

33. मम विद्यालये वार्षिकोत्सवः वर्षं वर्षं प्रति मान्यते ।
(क) प्रतिवर्षः (ख.) प्रतिवर्ष
(ग.) वर्षवर्ष (घ.) प्रतिवर्षम्

34. 'षान्तचित्तः सः प्रभूतं धनं अर्जितवान् ।
(क) शान्तः चित्तं (ख.) शान्तः चित्तं यस्य सः
(ग.) शान्तं चित्तं (घ.) शान्तः चित्तं यस्या सा

35. अहम् आम्रवृक्षे स्थित्वा पञ्मस्वेरण गायामि ।
(क) आम्रस्य वृक्षे (ख.) आम्राणाम् वृक्षे
(ग.) आम्रम् वृक्षे (घ.) आम्रे वृक्षे

शुद्विकार्यम्

36. गुरूः प्रसन्नं कृत्वा विद्यां अधिगच्छ ।
(क) गुरूम् (ख.) गुरवे
(ग.) गुरोः (घ.) गुरू

37. धर्मस्थापनाय महापुरूषाः संसारे आगच्छति ।
(क) आगच्छतम् (ख.) आगच्छन्ति
(ग.) आगच्छताम् (घ.) आगच्छत्

38. विद्यया एव सर्वासाम् जीवानाम् कल्याणं भवति ।
(क) सर्वाणि (ख.) सर्वाः
(ग.) सर्वेषाम् (घ.) सर्वे

39. स्थितप्रज्ञः एव कामान् त्यागं कुर्वन्ति ।
(क) करोमि (ख.) कुर्वतः
(ग.) कुरू (घ.) करोति

41. <u>विद्यायै</u> बुद्धिः उत्तमा ।
(क) विद्यायाः (ख.) विद्या (ग.) विद्यायै (घ.) विद्यां